

การเสริมสร้างศักยภาพทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

ธนภัทร กันทาวงค์

อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 4 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 2 พฤษภาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 3 พฤษภาคม 2567

นิศารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์ดา

อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สุกมล ดวงตา

อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กัสมา กาซ้อน

รองศาสตราจารย์ ดร., คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

นิรุทธิ์ ชัยโชค

อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิไลลักษณ์ วงษ์ชัย

อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

พีระพล ศรีวิชัย

นักวิจัยอิสระ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งการศึกษาเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 กลุ่ม และการศึกษาเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามกับประธานวิสาหกิจชุมชน ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีและภาษี ตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 94 คน ในการดำเนินการนี้ ผลศึกษาพบว่า สภาพบริบทปัญหาทางบัญชีและภาษี จากการจัดทำหรือคำนวณต้นทุนการผลิต ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นเสียภาษี เป็นปัญหาสำคัญ ทั้งนี้ ศักยภาพทางการบัญชี ได้แก่ การวิเคราะห์รายการบัญชี การวิเคราะห์การลงบัญชี การบันทึกรายการในสมุดบัญชี การวิเคราะห์บัญชีต้นทุนและผลตอบแทน และศักยภาพทางภาษี ได้แก่ หน้าที่การเสียภาษี ประเภทเงินได้ ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี วิธีการคำนวณภาษี และยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยความสัมพันธ์ทางการบัญชีกับภาษี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในผลกระทบต่อการนำไปใช้ดำเนินงานธุรกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ศักยภาพทางการบัญชี ศักยภาพทางภาษี ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน

Enhancing the Potentially in Accounting and Taxes of Community Enterprise Entrepreneurs, Chiang Rai Province

Thanaphat Kuntawong

Lecturer, Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Received: 4 April 2024

Revised: 2 May 2024

Accepted: 3 May 2024

Nisarath Chaiwongsakda

Lecturer, Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Suphamon Duangta

Lecturer, Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Kasama Kasorn

*Assistant Professor, Dr., Faculty of Accounting,
Chiang Rai Rajabhat University*

Nirut Chaichok

Lecturer, Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Wilailux Wongchai

Lecturer, Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Pheerapol Sriwichai

Independent Researcher

Abstract

This research aims to enhancing the potentially in accounting and taxes of community enterprise entrepreneurs, Chiang Rai Province. Is a mixed method research include of the qualitative and quantitative. So, the qualitative study from the interviews with community enterprise groups among 10 groups, and quantitative study from the questionnaires with community enterprise presidents, personnel responsible for accounting and taxes, community enterprise members representative among 94 peoples in this the data. The study found that the problem contexts in accounting and taxes from preparing or calculating production costs, knowledge and understanding of tax filing are the important problems. However, accounting potential such as analysis of accounting transactions, analysis of accounting records, recording of transactions in accounting books, analysis of cost and return accounts, and taxes potential such as tax duties, types of income, expenses, deductions, and tax benefits, methods for calculating taxes,

and filing returns, other related taxes. By the relationship of accounting with taxes to positive relationship with the potential of community enterprises at the impacts on effective community business operations.

Keywords: Accounting Potential, Taxes Potential, Community Business Entrepreneurs, Community Enterprises

บทนำ

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในมิติต่างๆ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในภาพรวม และมีแนวโน้มสัดส่วนและจำนวนคนจนในไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ได้ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น โอกาสในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจนเป็นไปได้ยากขึ้น จนมีแนวโน้มที่จะส่งต่อความยากจนข้ามรุ่นไปยังลูกหลาน และยังเป็นการตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของประเทศในระยะยาวได้ บ่งชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง เพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง เชิงพื้นที่ ความรู้ และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ เพื่อกระจายประโยชน์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ กระจายโอกาส ทั้งการเข้าถึงแหล่งความรู้ ในส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) ได้กล่าวถึง การมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม อาทิ การสนับสนุนทางความรู้ เทคโนโลยีและกลไกทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง

วิสาหกิจชุมชน ถือเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาจากฐานราก คือ เริ่มที่ชุมชนและบริหารโดยชุมชน ซึ่งการจัดการโดยชุมชนจะช่วยสร้างความผูกพันในถิ่นที่อยู่อาศัย ช่วยลดการออกไปทำงานต่างถิ่น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น (วนัสรา จันทรกมล, 2563) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมุ่งประกอบการโดยนำวัตถุดิบ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนมาสร้างสรรค์ผลผลิต ซึ่งการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนนั้นอาจประกอบด้วย การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพมาขาย การรวบรวมผลิตผล ผลิตภัณฑ์ของสมาชิกเพื่อจัดการขาย และการแปรรูปผลผลิต(กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2567) การแปรรูปผลผลิตเป็นการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตที่มีความหลากหลายตามความถนัด สภาพทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชนนั้นๆ และวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นจะต้องทำบัญชีและจัดการเรื่องภาษีตามกฎหมายกำหนด

จากการศึกษาสภาพบริบทวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เบื้องต้น และปรึกษาหารือร่วมกับผู้มีอำนาจทำการแทน ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีและภาษี ตัวแทนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัด และนักพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ตนเองดำเนินงานอยู่ ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนจัดทำบัญชีและเสียภาษีไม่ถูกต้อง ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงเพื่อกำหนดราคาขาย ไม่ทราบผลการดำเนินงาน

ที่แท้จริง ซึ่งผู้ประกอบการยุคใหม่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ผู้ประกอบการดังกล่าวจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2562) ฉะนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาความรู้ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงจะช่วยยกระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปิดช่องว่างทางสังคม สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2565) และเพื่อให้การบริหารจัดการธุรกิจทันต่อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคต

อย่างไรก็ตาม ความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินงานอยู่ หากผู้ประกอบการมีความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ประกอบการอยู่ จะช่วยให้ผู้ประกอบการบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการขาดทุน ป้องกันการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า ช่วยให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมมากขึ้น ช่วยให้การดูแลด้านการซื้อ-ขาย การจัดการคลัง การจ่ายภาษี มีการดำเนินงานที่ดี ถูกต้องตามกฎหมาย ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง เมื่อมีทักษะเหล่านี้ครบถ้วนแล้ว ธุรกิจก็จะเจริญเติบโตและก้าวหน้าอย่างมั่นคงได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการแก้ไขปัญหาในส่วนที่จำเป็น ที่คำนึงถึงความต้องการและความสอดคล้องของชุมชนและท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนาผ่านงานวิจัยรับใช้สังคม เรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพทางบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องสู่การยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพปัญหาทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทางบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพทางบัญชีและภาษีกับทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

การบัญชีกับวิสาหกิจชุมชน

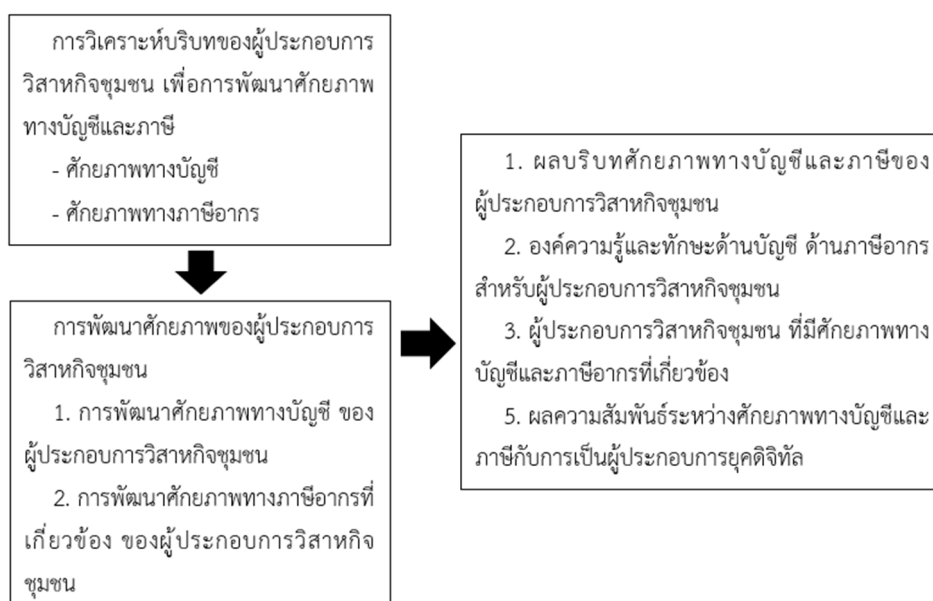
วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ต่อมาวิสาหกิจชุมชนได้กลายมาเป็นนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาภาพรวมของประเทศ วิสาหกิจชุมชน ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาจากฐานราก คือ เริ่มที่ชุมชนและบริหารโดยชุมชน ซึ่งการจัดการโดยชุมชนจะช่วยสร้างความผูกพันในถิ่นที่อยู่อาศัย ช่วยลดการออกไปทำงานต่างถิ่น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ (วันสรา จันทร์กมล, 2563) โดยวิสาหกิจชุมชนต้องปฏิบัติตามแนวทางในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน สำหรับวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้สามารถปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการเงิน 1 คน และงานด้านบัญชี 1 คน เพื่อเป็นการควบคุมภายในด้านการเงินการบัญชีที่ดี จัดทำเอกสารการรับเงิน จัดทำเอกสารการจ่ายเงิน จัดทำบัญชีทุกวันที่มีรายการเงินการบันทึกรายการบัญชีในสมุดบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สมบูรณ์และครบถ้วน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2567) ดังนั้น ผู้ประกอบการควรมีทักษะเบื้องต้นทางบัญชีเกี่ยวกับทักษะด้านการทำบัญชีแต่ละระบบเป็นอย่างดี เช่น ระบบซื้อ-ขาย การจัดการคลัง ทักษะด้านกระบวนการทำบัญชี การบันทึก ลงข้อมูลบัญชี ทักษะในการวิเคราะห์และบริหารค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ทักษะด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชี ทักษะในการบริหารจัดการและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชี เมื่อผู้ประกอบการมีทักษะเหล่านี้ ย่อมสามารถจัดวางระบบบัญชีให้กับองค์กรของตนเอง ซึ่งการวางระบบที่ดีจะป้องกันการทุจริตได้ ทำให้การทำงานมีความคล่องตัวได้มากขึ้น และการทำงานของกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (เอกรินทร์ แสงธรรมรัตน์, 2565) ซึ่งปกติและผู้ประกอบการควรจะต้องทราบข้อมูลทางการบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินธุรกิจในอนาคต ควบคุมปัจจัยต่าง ๆ และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายองค์กรได้อย่างมั่นใจ (สุพจน์ ปานน้อย, 2565) จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดการพัฒนาความรู้ ทางด้านบัญชี สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย การวิเคราะห์รายการค้าหรือรายการทางบัญชี การวิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการลงบัญชี การบันทึกการรายการในสมุดบัญชี พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน

ภาษีอากรกับวิสาหกิจชุมชน

การประกอบธุรกิจในรูปแบบของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีและเสียภาษีอากรแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะการประกอบธุรกิจ ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการถือว่ามีความสำคัญในการบริหารธุรกิจ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถหลายๆ ด้าน การที่ผู้บริหารมีความรู้ในเรื่องภาษีอากร จะทำให้ดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบและปฏิบัติตรงตาม

ที่กฎหมายภาษีอากรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kuntawong and Utsaha, 2023) และ Permpanitnukul (2018) กล่าวว่า ธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย ควรสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารและฝ่ายบัญชีให้มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับภาษีอากร เพื่อให้การวางแผนภาษีของธุรกิจเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถ ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความรู้เรื่องภาษีที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน คือ ความรู้เกี่ยวกับผู้มีหน้าที่และหน้าที่ในการเสียภาษี ใครมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ เมื่อมีเงินได้เกิดขึ้นแล้วผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องทำอย่างไร และผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นในระหว่างปีภาษีมีหน้าที่ ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกกรณีหรือไม่ ความรู้เกี่ยวกับประเภทของเงินได้ เงินได้ อะไรบ้างที่ต้องเสียภาษี เงินได้อันเป็นเหตุให้ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีมาจากแหล่งใดบ้าง ประเภทเงินได้ ที่ต้องเสียภาษี ประเภทเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษี และสิทธิประโยชน์ทางภาษี ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคำนวณภาษีเงินได้ครึ่งปีและสิ้นปี กำหนดเวลา ยื่นแบบ วิธีการชำระภาษี และอัตราภาษี ความรู้เกี่ยวกับภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการขายของออนไลน์ และการวางแผนภาษี เป็นต้น (กรมสรรพากร, 2563) จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดการพัฒนาความรู้ทางด้านภาษีอากร สำหรับ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งกอก อำเภอยางเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย หน้าที่ การเสียภาษี ประเภทของเงินได้ ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี วิธีการคำนวณภาษี และยื่นแบบแสดงรายการ และภาษีอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ทั้งการศึกษาเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณ รวมทั้งการศึกษาแบบสำรวจร่วมกัน การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้มีอำนาจทำการแทน ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านบัญชีและภาษี ตัวแทนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 วิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย รวมทั้งสิ้น 94 คน โดยมาจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนหรือประธานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 คน ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านบัญชีและภาษี จำนวน 40 คน และตัวแทนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน 34 คน คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านบัญชีและภาษี ซึ่งมีความสนใจในการร่วมดำเนินโครงการ และเป็นผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้และรับความรู้ใหม่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูล ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รับผิดชอบด้านบัญชีและภาษี ตัวแทนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการทั่วไปที่สนใจ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้การสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้ประกอบการฯ และผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เน้นปรึกษาพูดคุย ชี้แจงและแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.1 แบบสัมภาษณ์บริบทของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และความรู้เรื่องภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structure Interview Questionnaire) แบบปลายเปิด (Open) ที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ เท่ากับ 1.00

2.2 แบบสอบถามความรู้และทักษะด้านบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และความรู้เรื่องภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structure Questionnaire) มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ 5 ขั้น (5 Rating Scales) ที่มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.81

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ ขั้นการสร้างและพัฒนา ขั้นการนำไปใช้ และขั้นการประเมินผล ดังนี้

3.1 ขั้นการศึกษาวิเคราะห์

3.1.1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพบริบทชุมชน ได้แก่ บริบทของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกที่อาศัยมุมมองพหุบริบทและวัฒนธรรม ด้วยแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำสู่การวิเคราะห์ผลบริบทของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ

3.1.2 การทดสอบความรู้ ทักษะด้านบัญชี และการทำบัญชี ความรู้เรื่องภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง นำสู่การวิเคราะห์ผลระดับสภาพปัจจุบัน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ

3.2 ขั้นการสร้างและพัฒนา ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาภาพรวมและรายละเอียด รวมไปถึงการนำไปปรับประยุกต์ใช้ กำหนดกรอบแนวคิด โดยให้สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะสำคัญทางบัญชีและความรู้เรื่องภาษีที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รวมถึงทักษะที่จำเป็นกับการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่อาศัยมุมมองพหุบริบทและวัฒนธรรม ด้วยแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร กับ การสัมภาษณ์เชิงลึก มาหลอมรวม นำสู่การวิเคราะห์ผลในองค์ประกอบและตัวชี้วัด เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง นำสู่การวิเคราะห์ผลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ

3.3 ขั้นการนำไปใช้ ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพและความรู้และทักษะทางด้านบัญชี ความรู้ด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ตามบริบทและสอดคล้องกับประเภทของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ และการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ ด้วยการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3.4 ขั้นการประเมินผล การประชุมกลุ่มถอดบทเรียนเกี่ยวกับผลการพัฒนาความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่อาศัยมุมมองพหุบริบทและวัฒนธรรม ด้วยแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำสู่การวิเคราะห์ผลกระทบการนำไปใช้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ รวมถึงการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามและถอดบทเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย นำสู่การวิเคราะห์ผลระดับ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดระบบข้อมูลและสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. บริบทสภาพปัญหาทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

บริบทสภาพปัญหาทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี ด้านการจัดทำบัญชี ด้านความรู้เรื่องภาษี พบว่า

ด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี

ความรู้และทักษะด้านบัญชี ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีและภาษีของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีความรู้และทักษะด้านบัญชีเบื้องต้น ด้านการวิเคราะห์เอกสารและรายการค้าที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่สามารถแยกวิเคราะห์เอกสารและรายการค้าได้เพียงบางส่วน เช่น รายรับ รายจ่าย ซึ่งเป็นรายการที่เกิดขึ้นประจำในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน และไม่มีการตรวจสอบเอกสารที่ได้รับ ว่าถูกต้อง ครบถ้วน และน่าเชื่อถือหรือไม่ ด้านการบันทึกรายการในสมุดบัญชี วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ จะมีสมุดบัญชีหลักๆ 2 เล่ม คือ สมุดบัญชีรายรับและสมุดบัญชีรายจ่าย โดยจะใช้บันทึกรายได้ที่ได้รับจากการขายสินค้าและได้รับเงินอุดหนุน และบันทึกรายจ่ายที่จ่ายไป สำหรับการซื้อวัตถุดิบและจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ ผู้ประกอบการจะไม่แยกแยะเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับต้นทุนการผลิต หรือค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการขายและบริหาร ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ จะวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในเบื้องต้นเท่านั้น จึงทำให้ไม่ทราบราคาต้นทุนที่แท้จริงของสินค้าที่ผลิตได้ ไม่ทราบต้นทุนต่อหน่วยสินค้า จึงทำให้การกำหนดราคาขายสินค้าไม่เพียงพอต่อต้นทุนหรือมีช่องว่างระหว่างต้นทุนกับราคาขายน้อยจนเกินไป และทำให้ไม่สามารถทราบว่ามีกำไรที่แท้จริงจากการขายสินค้าเป็นเท่าใด

ด้านการจัดทำบัญชี

การจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะจัดทำเพียงบัญชีรายรับ รายจ่าย เมื่อมีการขายสินค้าหรือได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ จะบันทึกลงในสมุดบัญชีรายรับ และเมื่อมีการจ่ายเงินซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าแรง ค่าน้ำมัน จะบันทึกลงในสมุดบัญชีรายจ่าย จะไม่มีการแยกรายละเอียดว่าค่าใช้จ่ายใด เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต และไม่มีการจัดทำหรือคำนวณต้นทุนการผลิตอย่างจริงจัง

ด้านความรู้เรื่องภาษี

ความรู้เรื่องภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะทราบว่าหากวิสาหกิจชุมชนของตนเองมีรายได้เกิน 1,800,000 บาท จะต้องยื่นเสียภาษีต่อกรมสรรพากร แต่ไม่ทราบว่าเงินได้ที่วิสาหกิจชุมชนเป็นเงินได้ประเภทไหน เงินได้ที่ได้รับสามารถหักค่าใช้จ่ายได้เท่าใด มีสิทธิประโยชน์

ทางภาษีใดบ้างที่ตนเองมีสิทธิได้รับ ต้องคำนวณภาษีและยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ทั้งครึ่งปีและสิ้นปีอย่างไร และไม่ทราบว่ามีภาษีอากรอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่

2. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทางบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

2.1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทางบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับความรู้และทักษะทางด้านบัญชี สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สามารถกำหนดการพัฒนาความรู้ทางด้านบัญชี สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ได้ดังนี้ (1) การวิเคราะห์รายการค้าหรือรายการทางบัญชี (2) การวิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการลงบัญชี (3) การบันทึกรายการในสมุดบัญชี และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน

2.1.1 การวิเคราะห์รายการค้าหรือรายการทางบัญชี: การวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการพิจารณาว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นมีผลอย่างไร เมื่อวิเคราะห์รายการค้าได้แล้วจึงนำไปบันทึกลงในสมุดบัญชีต่าง ๆ

2.1.2 การวิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการลงบัญชี: การวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ในการประกอบการลงบัญชี สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการพิจารณาว่าเอกสารถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ เป็นเอกสารที่นำมาใช้เป็นหลักฐานประกอบการลงบัญชีได้หรือไม่

2.1.3 การบันทึกรายการในสมุดบัญชี: การบันทึกรายการในสมุดบัญชี สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการทราบรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในกิจการ และทราบที่มาที่ไปของรายได้และรายจ่ายที่ได้รับและจ่ายไป

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน: การวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบต้นทุนรวม ต้นทุนต่อหน่วยสินค้า รวมถึงวิเคราะห์ว่าต้นทุนหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีคุณค่าต่อการผลิตสินค้าหรือไม่

2.2 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทางภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับความรู้ด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน สามารถกำหนดการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ได้ดังนี้ (1) หน้าที่การเสียภาษี (2) ประเภทของเงินได้ (3) ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี (4) วิธีการคำนวณภาษีและยื่นแบบแสดงรายการ และ (5) ภาษีอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 หน้าที่การเสียภาษี: ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่การเสียภาษี สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการมีความรู้เกี่ยวกับผู้มีหน้าที่และหน้าที่ในการเสียภาษี ใครมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ เมื่อมีเงินได้เกิดขึ้นแล้วผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องทำอย่างไร

2.2.2 ประเภทของเงินได้: ความรู้เกี่ยวกับประเภทของเงินได้ สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการทราบว่าเงินได้ที่ได้รับเป็นเงินได้ประเภทอะไร เงินได้อะไรบ้างที่ต้องเสียภาษี ประเภทเงินได้ใดที่ต้องเสียภาษี และประเภทเงินได้ใดที่ได้รับยกเว้นภาษี

2.2.3 ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี: ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน เป็นองค์ประกอบในการคำนวณภาษี ถือเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับหักเป็นต้นทุนในการทำงาน เพื่อให้ได้เงินได้หรือรายได้สุทธิตามคำนวณภาษี ความรู้เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้สูงสุด

2.2.4 วิธีการคำนวณภาษีและยื่นแบบแสดงรายการ: ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคำนวณภาษีเงินได้ครั้งปีและสิ้นปี กำหนดเวลายื่นแบบ วิธีการชำระภาษี อัตราภาษี และต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล (ภ.ง.ด. 90, 91 94, หรือ ภ.ง.ด. 50, 51)

2.2.5 ภาษีอื่นที่เกี่ยวข้อง: ความรู้เกี่ยวกับภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการขายของออนไลน์ และการวางแผนภาษี เป็นต้น

จากการพัฒนาศักยภาพทางบัญชีและภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง (1) ด้านบัญชี ทำให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์รายการค้า วิเคราะห์เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการลงบัญชี วิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน และบันทึกบัญชีได้ สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการพิจารณาว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นมีผลอย่างไร ช่วยให้ทราบว่าเอกสารใดใช้เป็นหลักฐานประกอบการลงบัญชีได้ ส่งผลให้เอกสารประกอบการลงบัญชีถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ ทราบรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในกิจการ และทราบที่มาที่ไปของรายได้และรายจ่ายที่ได้รับและจ่ายไป อีกทั้งสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบต้นทุนรวม ต้นทุนต่อหน่วยสินค้า รวมถึงวิเคราะห์ว่าต้นทุนหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีคุณค่าต่อการผลิตสินค้าหรือไม่ (2) ด้านภาษี ทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่การเสียภาษี ทราบว่าเมื่อมีเงินได้เกิดขึ้นแล้วผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องทำอะไร เงินได้อะไรบ้างที่ต้องเสียภาษี ทราบประเภทเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ประเภทเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี สามารถใช้สิทธิประโยชน์ได้อย่างครบถ้วน และมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีอื่นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีการขายของออนไลน์ เป็นต้น

2.3 การพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในการตัดสินใจทางธุรกิจ

การพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าใจและนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในการตัดสินใจทางธุรกิจ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางที่สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ดังนี้

2.3.1 การเรียนรู้พื้นฐานทางการเงิน: การเรียนรู้พื้นฐานทางการเงินเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับการเข้าใจและจัดการเรื่องการเงินในวิสาหกิจชุมชน เริ่มต้นด้วยการให้ผู้ประกอบการทำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของการเงิน เช่น การอ่านงบการเงิน การวิเคราะห์สัดส่วนการเงินพื้นฐาน เป็นต้น รวมถึงรายได้ รายจ่าย และเงินออม เพื่อเข้าใจว่าเงินเข้ามาและออกไปได้อย่างไร

2.3.2 การศึกษาเทคนิค ทักษะ และทำความเข้าใจกับการวิเคราะห์ข้อมูล: การพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องฝึกฝนและเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์กับวิสาหกิจชุมชนได้มากยิ่งขึ้น เริ่มต้นด้วยการให้ผู้ประกอบการเรียนรู้เทคนิคและเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะในการอ่านและทำความเข้าใจข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง

2.3.3 การปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน: การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินเป็นกระบวนการที่ใช้ข้อมูลทางการเงินเพื่อทำนายแนวโน้ม ตัดสินใจทางการเงิน หรือเข้าใจสภาพการเงินของวิสาหกิจชุมชนในมิติต่างๆ เริ่มต้นด้วยให้ผู้ประกอบการรวบรวมข้อมูลทางการเงินที่สมบูรณ์และถูกต้อง รวมถึงข้อมูลเชิงลึกและเชิงกว้าง เช่น งบการเงิน รายงานการเงิน บัญชีรายรับรายจ่าย ทำการวิเคราะห์สัดส่วนการเงินพื้นฐาน การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร เป็นต้น เพื่อใช้ข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจในมิติต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชน

จากการพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน (1) มีข้อมูลในการตัดสินใจ: การมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจทางธุรกิจที่มีข้อมูลเป็นฐานอย่างมีเหตุผล และเป็นมาตรฐาน (2) การวางแผนและการจัดการทรัพยากรการเงิน: ผู้ประกอบการที่มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินสามารถวางแผนการใช้ทรัพยากรการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดการทรัพยากร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางธุรกิจที่ดีขึ้น (3) การจัดการความเสี่ยง: การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินช่วยในการระบุและจัดการความเสี่ยงทางการเงินในธุรกิจ และช่วยลดความเสี่ยงในการตัดสินใจทางธุรกิจ (4) การปรับปรุงประสิทธิภาพของธุรกิจ: ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของธุรกิจ โดยการระบุจุดแข็งและจุดอ่อน และการทำให้ธุรกิจดำเนินไปในทิศทางที่ดีกว่า ดังนั้น การพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินช่วยให้ผู้ประกอบการมีการตัดสินใจที่ดีขึ้น การจัดการทรัพยากรการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จได้ในระยะยาว

2.4 การปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

การปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัลต้องการความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับเทคโนโลยี และการใช้งานเทคโนโลยีในธุรกิจ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางที่สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล ดังนี้

2.4.1 การเรียนรู้พื้นฐานการปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล: ทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาและมีอิทธิพลในธุรกิจ รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สำคัญ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำการตลาด

2.4.2 การศึกษาเทคนิคและทักษะของผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล: เทคนิคการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสร้างตลาด สร้างทีมที่มีความรู้และทักษะทางดิจิทัล เพื่อช่วยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการธุรกิจอย่างเต็มศักยภาพ

2.4.3 การปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล: นำความรู้สู่การปฏิบัติ สร้างการตลาดบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook Shopee เป็นต้น อีกทั้งสร้างทีมงานที่มีความรู้เทคนิค ทักษะด้านเทคโนโลยีในการสร้างการตลาดออนไลน์ เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากส่งเสริมการปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน (1) เข้าใจเทคโนโลยี: มีความเข้าใจทางเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาและมีอิทธิพลในธุรกิจ รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สำคัญ (2) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการธุรกิจ: การสร้างและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาธุรกิจ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำการตลาด (3) มีทีมงานที่มีทักษะด้านดิจิทัล: มีทีมงานที่มีความรู้และทักษะทางดิจิทัล เพื่อช่วยในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการธุรกิจอย่างเต็มศักยภาพ (4) การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุง: ยอมรับและให้การต้อนรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ และพร้อมที่จะปรับปรุงกระบวนการทางธุรกิจเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง (5) การศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง: การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และการนำเทคโนโลยีนั้นเข้าสู่ธุรกิจให้ตลอดเวลา และ (6) การตอบสนองต่อลูกค้าและตลาดที่เปลี่ยนแปลง: การใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจของลูกค้า

3. ผลการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้และทักษะด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

ข้อคำถาม	ระดับความรู้และทักษะ					
	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี	2.77	0.17	ปานกลาง	4.30	0.36	มาก
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง	2.75	0.20	ปานกลาง	4.33	0.40	มาก
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี	2.80	0.21	ปานกลาง	4.33	0.45	มาก
4. ทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล	2.78	0.21	ปานกลาง	4.36	0.38	มาก
รวม	2.77	0.13	ปานกลาง	4.33	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรู้และทักษะด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ก่อนการเข้ารับพัฒนาความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 รองลงมาคือ ด้านทักษะของผู้ประกอบการยุคใหม่และยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 และด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และหลังการเข้ารับพัฒนาความรู้ ระดับความรู้และทักษะด้านบัญชี และภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านทักษะของผู้ประกอบการยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาคือ ด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 และด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

4. ผลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านบัญชีและภาษีกับการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้เป็นบวก (Correlation) โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง 0.222 ถึง 0.320 ที่ตัวแปรต่างๆ สัมพันธ์สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ซึ่งตัวแปรด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี มีความสัมพันธ์กับทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ยุคดิจิทัล มากที่สุด โดยค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.320 รองลงมาคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง และด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี มีความสัมพันธ์กับทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.265 และ 0.222 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านบัญชีและภาษีกับการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล

Variable	AKS	KAT	AAS	SME
AKS	1	0.338**	0.189	0.320**
KAT		1	0.106	0.265**
AAS			1	0.222*
SME				1

**, * Correlation is Significant at the 0.01 level and 0.05 level

AKS = ความรู้และทักษะด้านบัญชี

KAT = ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง

AAS = ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี

SME = ทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลศึกษาบริบทด้านความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านความรู้ ทักษะ และการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจ ชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะด้านบัญชีเบื้องต้นเท่านั้น สามารถแยกวิเคราะห์เอกสารและรายการค้า ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น รายรับ รายจ่าย ไม่มีการตรวจสอบเอกสารที่ได้รับว่าถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่

ส่วนใหญ่จะมีสมุดบัญชีหลักๆ 2 เล่ม คือสมุดบัญชีรายรับและสมุดบัญชีรายจ่าย โดยจะใช้บันทึกรายได้ที่ได้และรายจ่ายที่จ่ายไป และจัดทำบัญชีด้วยมือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินบัญชีด้านต้นทุนและผลตอบแทน เมื่อมีการจ่ายเงินซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ จะบันทึกลงในสมุดบัญชีรายจ่าย จะไม่มีการแยกรายละเอียดว่าค่าใช้จ่ายใด เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต และไม่มีการจัดทำหรือคำนวณต้นทุนการผลิตอย่างจริงจัง จะวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในเบื้องต้นเท่านั้น จึงทำให้ไม่ทราบราคาต้นทุนที่แท้จริงของสินค้าที่ผลิตได้ ไม่ทราบต้นทุนต่อหน่วยสินค้า จึงทำให้การกำหนดราคาขายสินค้าไม่เพียงพอต่อต้นทุนหรือมีช่องว่างระหว่างต้นทุนกับราคาขายน้อยจนเกินไป และทำให้ไม่สามารถทราบว่ากำไรที่แท้จริงจากการขายสินค้าเป็นเท่าใด สอดคล้องกับ Inthapantee et al. (2023) ที่พบว่า รูปแบบการบันทึกบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้ระบบการบันทึกด้วยมือ รับรู้รายการเฉพาะเงินสดจากรายรับ และรายจ่าย โดยไม่ได้มีการจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิตเพื่อคำนวณต้นทุนสินค้า การกำหนดราคาขายใช้ราคาตลาดโดยการประมาณ และ Thongpaeng (2023) ที่พบว่า ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการจัดเก็บข้อมูลรายงานทางการเงิน ด้านการรับเงินสด การจ่ายเงินสด และมีการบันทึกรายงานทางการเงิน เช่น สมุดรับจ่ายอย่างง่าย และสรุยอดทุกเดือน เป็นต้น และสอดคล้องกับ Aiangoon et al. (2022) ที่พบว่า การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน มีการจัดทำบัญชีแบบบันทึกบัญชีเป็นรายรับ-รายจ่ายประจำวัน เท่านั้น ไม่มีการจัดเก็บเอกสารและบางครั้งอาจมีการละเลยทิ้งเอกสารไปบ้างในบางครั้ง ทำให้เกิดเอกสารสูญหายและเกิดความผิดพลาดในการบันทึกบัญชีในบางครั้ง วิสาหกิจชุมชนใช้เพียงเครื่องคิดเลขมาช่วยในการทำงานด้านบัญชีเท่านั้น และการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นการจัดทำด้วยมือ เป็นการบันทึกบัญชีแบบรายรับ-รายจ่ายตามความเข้าใจของผู้ทำบัญชีเท่านั้นด้านความรู้เรื่องภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะทราบว่าหากวิสาหกิจชุมชนของตนเองมีรายได้เกิน 1,800,000 บาท จะต้องยื่นเสียภาษีต่อกรมสรรพากร แต่ไม่ทราบว่าเงินได้ที่วิสาหกิจชุมชนเป็นเงินได้ประเภทไหน เงินได้ที่ได้รับสามารถหักค่าใช้จ่ายได้เท่าใด มีสิทธิประโยชน์ทางภาษีใดบ้างที่ตนเองมีสิทธิได้รับ ต้องคำนวณภาษีและยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ทั้งครึ่งปีและสิ้นปีอย่างไร และไม่ทราบว่าภาษีอากรอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) และ กฎกระทรวง ฉบับที่ 385 (2565) ที่ว่า เงินได้ของวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเฉพาะที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชตินิติบุคคลซึ่งมีเงินได้ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาท สำหรับปีภาษีนั้น

2. ผลการพัฒนางานองค์ความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในตำบลทุ่งก่อ อำเภอยางตลาด จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ด้านบัญชี ทำให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจได้ มาบันทึกลงในสมุดบัญชีต่างๆ และทำให้ผู้ประกอบการวิเคราะห์ทราบต้นทุนรวม ต้นทุนต่อหน่วยสินค้า รวมถึงวิเคราะห์ว่าต้นทุนหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นมีคุณค่าต่อการผลิตสินค้าหรือไม่ และเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของต้นทุน ปริมาณขาย และกำไรจากการขาย เพื่อให้ทราบว่ากำไรจากการขายสินค้าหรือไม่ และใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการตัดสินใจ ในการดำเนินงานของธุรกิจการตัดสินใจ

ในเรื่องอื่นๆ สอดคล้องกับ Nuanpradit (2018) ที่พบว่า ผลจากการพัฒนาการจัดทำบัญชีและการคิดต้นทุนผลิตภัณฑ์ทำให้กลุ่มได้ความรู้และแนวทางการคำนวณต้นทุนการผลิตต่อหน่วยที่ถูกต้อง และจัดทำบัญชีได้ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจทางธุรกิจมีประสิทธิภาพขึ้น และด้านภาษี ทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมากขึ้น ทราบว่าเมื่อมีเงินได้เกิดขึ้นแล้วผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องทำอย่างไร สามารถใช้สิทธิประโยชน์ได้อย่างครบถ้วน และมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีอื่นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการขายของออนไลน์ และการวางแผนภาษี เป็นต้น โดยระดับความรู้และทักษะด้านบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน หลังการเข้ารับพัฒนาความรู้ในด้านความรู้และทักษะด้านบัญชี ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง ด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินบัญชี และด้านทักษะของผู้ประกอบการยุคใหม่และยุคดิจิทัล ผู้ประกอบการมีความรู้เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก สอดคล้องกับ Tongsriruk and Chaisri (2023) ที่พบว่า ภายหลังจากพัฒนาศักยภาพด้านการบัญชี ผ่านกระบวนการฝึกอบรม ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน มีความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และภายหลังจากฝึกปฏิบัติจริง พบว่า ในภาพรวมผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนมีศักยภาพด้านการบัญชีอยู่ในระดับมาก

3. จากส่งเสริมการปรับตัวต่อการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำการตลาด เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาด มีความรู้และทักษะทางดิจิทัล ยอมรับและให้การต้อนรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ รวมถึงพร้อมที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับ Suwunniponth (2021) กลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) เมื่อพิจารณาปัจจัยความสำเร็จทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) และโอกาส(O) ผู้ประกอบการมีจุดแข็งและโอกาสเอื้ออำนวยกลยุทธ์เชิงรุกที่นำมาใช้ ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (e-marketplace) และแอปพลิเคชัน (Applications) ต่างๆ ที่สนับสนุนการขายออนไลน์ และสอดคล้องกับ Khaipetch and Wongrat (2022) ที่พบว่า อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน เป็นแผนสำคัญที่ถูกวางไว้สำหรับการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสำเร็จและส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีและภาษี ในผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลทุ่งก่อ ในการวิจัยครั้งถัดไปอาจขยายพื้นที่ในการศึกษาในตำบลอื่นๆ เพื่อขยายผลและพัฒนาวิสาหกิจในพื้นที่อื่นๆ

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีและภาษี ซึ่งยังไม่ครอบคลุมทั้งระบบของธุรกิจ ในการศึกษาครั้งถัดไปอาจพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านกลยุทธ์ต้นทุนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับธุรกิจได้ทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 385 ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร พ.ศ. 2565. (2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนที่ 73 ก หน้า 14-15.
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2567). *คู่มือบัญชีวิสาหกิจชุมชน*. https://cad.go.th/ewt_dl_link.php?nid=53515&filename=project_07
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน*. <http://www.sceb.doae.go.th/Documents/SKC/wCE.pdf>
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2562). *ผู้ประกอบการยุคใหม่ ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ*. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม : กรุงเทพมหานคร.
- กรมสรรพากร. (2563). *ความรู้เรื่องภาษีที่บุคคลธรรมดาควรทราบ*. <https://www.rd.go.th/62337.html>
- วันสรา จันทร์กมล. (2563). *เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2565). *ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs*. <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 30 พ.ศ. 2566-2570*. https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf
- สุพจน์ ปานน้อย. (2565). *6 ทักษะด้านบัญชีที่ผู้ประกอบการควรรู้*. <https://www.spu.ac.th/fac/account/th/content.php?cid=20838>
- Aiangoon, W. et al. (2022). Development of Community Enterprises Accounting Knowledge in the Laem Ngop District, Trat Province. *Vocational Education Innovation and Research Journal*, 6(1), 84-93.
- Inthapantee, P., Suknu, P., Jantawong, J., and Nuanlaong, P. (2023). Accounting System Development and Production Cost Management to Enhance Community Products of Occupation Promotion Community Enterprise Group at Ban Nikhom, Muang District, Surat Thani Province. *The Journal of Research and Academics*, 6(4), 145-161.

- Khaipetch, S. and Wongrat, K. (2022). Digital Marketing Strategies and Entrepreneurial Characteristics Affecting the Competitiveness and Performance of Community Enterprises in Phetchaburi Province. Academic. *Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 12(3), 81-92.
- Kuntawong, T. and Utsaha, E. (2023). Impacts to Account Executive Role and Account Management Process Affecting the Taxation Planning of Community Enterprise Entrepreneurs. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 3(1), 227-238.
- Nuanpradit, S. (2018). The Development of the Bookkeeping and Product and Service Costing Systems for Sangyod Rice Community Enterprise: A Case Study of Baan Khao Klang, Khuan Khanun District, Pattalung Province. *Journal of Management Sciences*, 35(2), 27-54.
- Permpanitnukul, W. (2018). The Effect of Tax Planning Knowledge on Tax Planning Efficiency of SMEs' Accounting Executives in Thailand. *Journal of Modern Management Science*, 11(1), 106-123.
- Suwunniponth, W. (2021). Competitiveness Based on the Digital Economy Among Community Enterprises of Local Product Groups in Bangkok. Research and Development. *Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 13(1), 1-21.
- Thongpaeng, P. (2023). The Development Guidelines of Community Enterprise Accounting System: Ban Dong Tat Thong, Prang Ku District, Sisaket Province. *Journal of MCU Ubon Review*, 8(2), 989-997.
- Tongsrisuk, H. and Chaisri, A. (2023). Developing Accounting Capabilities for Community Based Entrepreneurs in Chatturat District, Chaiyaphum Province. *Journal of MCU Ubon Review*, 8(2), 1099-1108.